

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

«03» червня 2024 року

Хмельницький

№ 72/14–рк/к

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали дослідження регіональних ринків у сфері послуг з приєднання до теплових мереж, проведеного Другим відділом досліджень та розслідувань,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) На виконання доручення Голови Південно-Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) від 31.01.2024 №72-03/1-вд здійснюється контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання, що діють на ринках виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на території Хмельницької області, зокрема комунального підприємства «Міськтепловоденергія».
- (2) Комунальне підприємство «Міськтепловоденергія» ([REDACTED]) (далі – КП «Міськтепловоденергія», Підприємство) є юридичною особою, набуло майнових та особистих немайнових прав, несе відповідні обов'язки, укладає договори, виступає в суді від свого імені, має відокремлене майно, поточні та інші рахунки в банківських установах, печатки з власним найменуванням.
- (3) Організаційно-правова форма юридичної особи – комунальне підприємство.
- (4) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «Міськтепловоденергія» є: Постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря (КВЕД – 35.30).
- (5) Підприємство веде самостійний баланс, закінчений бухгалтерський облік та статистичну звітність, має розрахунковий та інші рахунки в установах банків, бланки та печатку зі своїм найменуванням, є юридичною особою і відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визнається суб'єктом господарювання.
- (6) КП «Міськтепловоденергія» отримав ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг на виробництво теплової енергії (серія АЕ №642501), на постачання теплової енергії (серія АЕ №642503) та на транспортування теплової енергії (серія АЕ №642502).
- (7) Підприємство є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (8) На виконання доручення Голови Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України Відділенням було направлено вимогу про надання інформації від 31.01.2024 №72-02/230.
- (9) Отримано відповідь Підприємства листом від 19.02.2024 №01-10/316 (вх. №72-01/444 від 20.02.2024).

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА НА РИНКУ.

- (7) У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (далі - Методика), територіальним відділенням проведено аналіз ринку послуг з постачання теплової енергії.
- (8) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1 Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (10) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1 Суб'єкт господарювання

- (11) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Міськтепловоденергія» .
- (12) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (13) Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій відноситься діяльність у сфері транспортування теплової енергії.
- (14) Відповідно до частини 2 статті 5 Закону України «Про природні монополії», зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.
- (15) Підприємство є суб'єктом господарювання природної монополії та включене до зведеного переліку суб'єктів природних монополій з транспортування теплової енергії, зокрема, магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.
- (16) Крім цього, КП «Міськтепловоденергія» здійснює свою діяльність на суміжних ринках, відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії», зокрема, здійснює

господарську діяльність з виробництва теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами); послуга з постачання теплової енергії.

3.1.2 Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

- (17) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.
- (18) Відповідно до статті 1 Закону України «Про тепlopостачання»:
 - ринок теплової енергії - сфера обороту теплової енергії як товару, на який є попит і пропозиція;
 - виробництво теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;
 - постачання теплової енергії (тепlopостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору
 - тепла енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери тепlopостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.
- (19) Постачання теплової енергії є товаром, оскільки є предметом господарського обороту протягом періоду 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року.
- (20) Отже, конкретним товаром, який випускається, постачається, продається Підприємством, є послуга з постачання теплової енергії.

3.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монополіне (домінуюче) становище

3.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монополіне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (21) У відповідності до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монополіне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (22) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (23) У відповідності до пункту 4.3 Методики не розглядаються як товар проміжні результати діяльності суб'єктів господарювання, що не реалізуються на ринку, а споживаються у технологічному процесі їх власного виробництва.
- (24) Відповідно до пункту 4 Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1198, користування тепловою енергією допускається лише на підставі договору купівлі - продажу теплової енергії між споживачем і тепlopостачальною організацією (далі - договір), крім підприємств, що виробляють та використовують теплову енергію для цілей власного виробництва. Договори укладаються відповідно до типових договорів. Форми типових договорів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері тепlopостачання.
- (25) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує

або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, регулюють Правила надання послуг з постачання теплової енергії, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами). Окрім того, ці Правила визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.

- (26) Послуги з постачання теплової енергії споживачам Підприємство здійснює на підставі укладених договорів.
- (27) Споживчі характеристики, умови споживання, умови реалізації (постачання) теплової енергії та ціна протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року визначені у договорах, укладених Підприємством зі споживачами.
- (28) Відповідно до укладених договорів, нарахування за надані послуги здійснюються за встановленими рішенням виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради тарифами на теплову енергію, у тому числі на її виробництво, транспортування та постачання.
- (29) З огляду на наведені у договорах умови реалізації та ціни, умови споживання (специфічність розміщення, монтажу, технічного обслуговування), необхідною умовою отримання теплової енергії є приєднання внутрішньобудинкових систем опалення об'єктів споживачів до теплових мереж ліцензіата, тому постачання теплової енергії за споживчими характеристиками (функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики) є товаром і не є подібним іншим товарам.
- (30) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Міськтепловоденергія», є послуга з постачання теплової енергії.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (31) Пункт 4.4 Методики визначає, що перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (32) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (33) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання», зокрема визначено:
 - об'єкти у сфері теплопостачання - теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж;
 - система централізованого теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого теплопостачання;
 - споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;
 - суб'єкти відносин у сфері теплопостачання - фізичні та юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форми власності, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, теплосервісні організації, споживачі, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
 - теплогенеруюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію;

- теплотранспортуюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії;
 - теплопостачальна організація - суб'єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії.
- (34) Правила користування тепловою енергією, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1198 (далі - Правила 1198), визначають взаємовідносини між теплопостачальними організаціями та споживачами теплової енергії та є обов'язковими для виконання усіма теплопостачальними організаціями незалежно від форми власності, споживачами, організаціями, що виконують пуск, налагодження та експлуатацію обладнання для виробництва, транспортування, постачання та використання теплової енергії.
- (35) Відповідно до Правил 1198:
- система теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії;
 - система теплоспоживання - комплекс теплоспоживчих установок, з'єднаний із системою теплопостачання, призначений для задоволення потреб споживача відповідно до договору;
 - споживач теплової енергії - фізична особа, яка є власником будівлі або суб'єктом підприємницької діяльності, чи юридична особа, яка використовує теплову енергію відповідно до договору.
- (36) Таким чином, постачальниками (продавцями) теплової енергії є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні тепловою енергією за допомогою сукупності джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (37) Підприємство протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року у м. Кам'янець-Подільському є надавачем послуг з постачання теплової енергії, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою системи централізованого теплопостачання – сукупності джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживачів.
- (38) Основними споживачами послуги з постачання теплової енергії протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року виступають фізичні та юридичні особи, системи теплоспоживання яких з'єднані з системою теплопостачання Підприємства, та які використовують теплову енергію відповідно до укладених з ним договорів.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (39) У відповідності до пунктів 5.1 - 5.3 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (40) Послуга з постачання теплової енергії за показниками подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників, тому, послуга з постачання теплової енергії не є взаємозамінним товаром з будь-яким іншим товаром.
- (41) Враховуючи, що послуга з постачання теплової енергії не є взаємозамінним з будь-яким іншим товаром, а необхідною умовою отримання цієї послуги є приєднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання ліцензіата, споживачі послуги з постачання теплової енергії за звичайних умов не можуть легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (42) Таким чином, товарними межами ринку визначена товарна група – послуга з постачання теплової енергії.

3.4 Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (43) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (44) Отримання послуги з постачання теплової енергії на певній території можливе лише у суб'єкта господарювання, який відповідно до отриманої ліцензії провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії на цій території.
- (45) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції послуги з постачання теплової енергії є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначеного товару є з'єднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання КП «Міськтепловоденергія», зокрема приєднання внутрішньобудинкових мереж опалення об'єктів споживачів до місцевих (розподільчих) мереж централізованого опалення. За межами цих мереж користування послугою з постачання теплової енергії є неможливим.
- (46) Разом з тим, територіальні межі ринку послуг з постачання теплової енергії є чітко визначеними договорами, укладеними зі споживачами та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування точки розподілу (розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін), в яких здійснюється передача теплової енергії від постачальника до споживача.
- (47) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з постачання теплової енергії, є територія м. Кам'янець-Подільського, де розташовані теплові мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Міськтепловоденергія».

3.5 Проміжок часу стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку - часові межі ринку

- (48) Пунктом 1.3 Методики передбачено, що часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (49) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно - грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (50) Пропозиція послуги з постачання теплової енергії Підприємством та попит споживачів на вказану послугу існувала на території м. Кам'янець-Подільського протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року.
- (51) У зв'язку з викладеним, часовими межами ринку надання послуг з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах міста Кам'янець-Подільський, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Міськтепловоденергія» визначено період 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року.

3.6 Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (52) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (53) Згідно до Методики бар'єри вступу на ринок - це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

- (54) Ринок послуг з постачання теплової енергії характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, а також, наявність у суб'єкта господарювання в оперативному управлінні (власності, оренді) інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу.
- (55) Окрім того, відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання», охоронна зона теплових мереж – землі вздовж теплових мереж для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодженню, а також для зменшення їх негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля.
- (56) Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів теплопостачання, встановлюються охоронні зони, розміри та порядок використання яких визначаються нормативно-правовими актами і проектами цих об'єктів, затвердженими у встановленому законодавством порядку (частина третя статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).
- (57) Усі види господарської діяльності в охоронних зонах можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта теплопостачання або уповноваженим ним органом (частина четверта статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).
- (58) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів, визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж до вже існуючих.
- (59) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з постачання теплової енергії в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями постачання теплової енергії, а саме необхідність придбання у власність або у користування теплогенеруючого обладнання, необхідність будівництва нових магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж та з'єднання новозбудованої системи теплопостачання з системами теплоспоживання споживачів, в той час, як у межах території, де розташовані діючі мережі КП «Міськтепловоденергія», зазначене будівництво є неможливим, зокрема, оскільки існують й адміністративні обмеження щодо користування земельними ділянками.

3.7 Визначення потенційних конкурентів

- (60) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (61) Транспортування теплової енергії, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

- (62) Відповідно до частин третьої та четвертої статті 19 Закону України «Про теплопостачання»:
- споживач або суб'єкт теплоспоживання має право вибирати (змінювати) теплопостачальну організацію, якщо це технічно можливо;
 - теплогенеруюча організація має право постачати вироблену теплову енергію безпосередньо споживачу згідно з договором купівлі-продажу.
- У разі якщо така організація не є теплотранспортуючою, то теплотранспортуюча організація не має права відмовити теплогенеруючій організації у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи.
- (63) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери природних монополій належать, зокрема, транспортування теплової енергії.
- (64) Згідно із статтею 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить, зокрема, постачання теплової енергії.
- (65) З огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) теплових мереж та внаслідок технологічних особливостей, Підприємство самостійно здійснює виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, де розташовані теплові мережі, що перебувають у господарському віданні Підприємства.
- (66) Враховуючи вищезазначені обставини, конкуренція на ринку послуг з постачання теплової енергії на території міста Кам'янець-Подільський відсутня та потенційних конкурентів Підприємство немає.
- (67) Отже, у період 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року КП «Міськтепловоденергія» було єдиним виконавцем послуг з постачання теплової енергії у місті Кам'янець-Подільському, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання.
- 3.8 Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку**
- (68) В ході дослідження, окрім КП «Міськтепловоденергія», не встановлено інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з надання послуг з постачання теплової енергії та відповідно надання послуг з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року у межах території міста Кам'янець-Подільський, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в господарському віданні Підприємства.
- (69) Таким чином, оскільки Підприємство є єдиним надавачем послуг з постачання теплової енергії в досліджуваних територіальних межах, то частка КП «Міськтепловоденергія» на ринку надання послуг з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам у зазначених часових та територіальних межах становить 100%.
- 3.9 Установлення монопольного(домінуючого) становища**
- (70) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Міськтепловоденергія», оскільки не встановлено інших суб'єктів господарювання, що у досліджуваних часових та територіальних межах здійснювали діяльність з постачання теплової енергії та мали технічну можливість надавати постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам.
- (71) Водночас, забезпечення споживачами своїх будівель власним обладнанням для автономного опалення, не є діяльністю з постачання.
- (72) В ході дослідження розгляду Підприємством не надано доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року.
- (73) Відтак, КП «Міськтепловоденергія» у межах території міста Кам'янець-Подільський, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в господарському віданні Підприємства, є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послугу з постачання теплової енергії.
- (74) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;

- b) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (75) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (76) З урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Міськтепловоденергія», яке є на досліджуваному ринку єдиним надавачем (виконавцем) послуг з постачання теплової енергії, диктувати свої умови при продажу товару (наданні послуги), є ознакою ринкової влади.
- (77) Враховуючи викладене, становище КП «Міськтепловоденергія» протягом 2021-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року на ринку надання послуг з постачання теплової енергії в межах території міста Кам'янець-Подільський, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в господарському віданні Підприємства, мало ознаки монопольного (домінуючого).

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Нормативно-правове регулювання

- (78) Правові засади функціонування ринків у сфері теплопостачання визначаються, зокрема: Законом України «Про теплопостачання»; Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 9 листопада 2017 року №2189-VIII (далі - Закон про ЖКП 2189); Правилами надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. №830 (далі – Постанова 830) та іншими нормативно-правовими актами.
- (79) Відповідно до статті 6 Закону України «Про теплопостачання», державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання.
- (80) Відповідно до статті 5 Закону про ЖКП 2189 до комунальної послуги, зокрема, відноситься послуга з постачання теплової енергії, постачання гарячої води.
- (81) Відповідно до п.3 ч.2 статті 6 Закону про ЖКП 2189 виконавцем комунальної послуги з постачання теплової енергії є теплопостачальна організація.
- (82) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону про ЖКП 2189 виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (83) Згідно із статтею 12 Закону про ЖКП 2189 надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах. Договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальних послуг) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач).
- (84) Частиною сьомою статті 21 Закону про ЖКП 2189 визначено, що послуга з постачання теплової енергії надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з постачання

- теплової енергії, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.
- (85) **Форми Типових договорів на послуги з постачання теплової енергії, зокрема Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (надалі - Типовий договір) встановлені Постановою 830.**
 - (86) Одночасно Постановою 830 визначені правила, які регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, та визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.
 - (87) Відповідно до п. 4 Постанови 830 послуга з постачання теплової енергії надається споживачу для потреб опалення або на індивідуальний тепловий пункт споживача для потреб опалення та приготування гарячої води.
 - (88) Пунктом 13 Постанови 830 встановлено, що надання послуги з постачання теплової енергії здійснюється виключно на договірних засадах. Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону про ЖКП 2189.
 - (89) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
 - (90) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.
 - (91) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг, якщо такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).
 - (92) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг
 - (93) Відповідно до пункту 3 статті 184 Господарського кодексу України укладання господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з додержання умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу.
 - (94) Стаття 179 Господарського кодексу України передбачає укладання договорів за правилами встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених, в тому числі, Господарським кодексом України. Відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
 - (95) Таким чином, Підприємство зобов'язане укладати договори на надання послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води, які повинні відповідати Типовому договору.

4.2. Оцінка дій суб'єкта господарювання

- (96) Листом від 19.02.2024 №01-10/316 Підприємство повідомило, що КП «Міськтепловоденергія» здійснює виробничу діяльність по наданню послуг з

централізованого теплопостачання – постачання теплової енергії та постачання гарячої води населенню міста, організаціям бюджетної сфери, релігійним організаціям та іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Всього Підприємством, станом на 01.01.2024, укладено 24464 договорів на постачання теплової енергії з категорією «населення», 159 договорів з категорією «інші» та 44 договори з категорією «бюджет».

- (97) Підприємством були надані копії заяв-приєднань до індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, який розміщений на сайті КП «Міськтепловоденергія» (<https://mtve.kp.km.ua>), зокрема від гр. [REDACTED] (№92-26А-456 від 31.10.2023) від гр. [REDACTED] (№296-35-102 від 14.09.2021), від гр. [REDACTED] (№228-11-67 від 30.11.2021), від [REDACTED] (№530-12-52 від 20.10.2021), від гр. [REDACTED] (140-23А-58 від 10.12.2021).
- (98) Проведеним аналізом індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, який розміщений на сайті КП «Міськтепловоденергія» (<https://mtve.kp.km.ua>), Відділенням виявлено невідповідність окремих положень договору про надання послуги з постачання теплової енергії категорії споживачів «населення», вимогам Типового договору, затвердженого Постановою 830, а саме:

Типовий договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Договори КП «Міськтепловоденергія» укладені з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії	Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
40. Споживач має право:		
14) на зміну розміру нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною для виконавця ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії	Відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу
43. Виконавець зобов'язаний:		
14) змінити розмір нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії відповідній категорії споживачів, згідно з вимогами Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830.	Відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу

- (99) Одночасно Відділенням були проаналізовані договори про надання послуг з постачання теплової енергії, що були розроблені Підприємством та укладені зі споживачами послуг категорії «бюджет», зокрема: від 20.02.2023 №КП-0057/52 з [REDACTED], від 19.12.2023 №КП-0001 з [REDACTED]

від 31.01.2023 №КП-0023
 від 16.01.2023 №КП-0011/1
 та зі споживачами послуг категорії «інші», зокрема: від 01.04.2022 №КП-1799/1 з , від 01.08.2023 №КП-1990/1 з , від 01.02.2023 №КП-1865 з від 01.08.2023 №КП-1670 з

- (100) Під час аналізу договорів, що були розроблені Підприємством та укладені зі споживачами вищезазначених категорій м. Кам'янець-Подільського, Відділенням були виявлені невідповідності окремих положень цих договорів вимогам Типового договору.
- (101) Так у усіх цих договорах відсутній розділ «Загальні положення» Типового договору, яким передбачається, що цей договір є публічним договором приєднання, який встановлює порядок та умови надання послуги з постачання теплової енергії для потреб опалення або на індивідуальний тепловий пункт для потреб опалення та приготування гарячої води (далі - послуга) індивідуальному споживачу та що цей договір укладається сторонами з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України.
- (102) Одночасно у Договорах відсутні інші положення розділу «Загальні положення» Типового договору, а саме: щодо набрання чинності цього договору (п. 2 Типового договору встановлює що даний договір є публічним договором приєднання, який набирає чинності через 30 днів з моменту розміщення на відповідному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або веб-сайті виконавця) та умов внесення змін до договору (п. 3 Типового договору передбачає що виконавець має право змінити умови договору, У разі зміни виконавцем умов, крім зміни ціни договору, вони вступають в силу через 30 днів з моменту розміщення змінених умов на відповідному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або веб-сайті виконавця), вимог стосовно інформування споживача про намір зміни ціни/тарифу на послугу та умов приєднання споживача до умов договору (п. 4 Типового договору встановлено, що фактом приєднання споживача до умов договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання (додаток), сплата рахунка за надану послугу, факт отримання послуги.
- (103) Крім цього, були виявлені інші невідповідності окремих положень договорів Підприємства вимогам Типового договору, а саме:

Типовий договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Договори КП «Міськтепловоденергія» укладені з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії	Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»
Договори із споживачами «бюджет»		
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
п. 40 Споживач має право		
6) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не	Відсутній	Ущемлення прав споживачів в частині отримання неустойки (штрафу) за ненадання або надання послуги Підприємством неналежної якості

менше 30 днів), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача);		
12) після закінчення опалювального періоду отримувати в міжопалювальний період перерахунок за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії;	Відсутній	Позбавлення прав споживачів на отримання перерахунку плати за спожиту послугу
Виконавець зобов'язаний		
14) змінити розмір нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії відповідній категорії споживачів, згідно з вимогами Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830.	Відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу
Відповідальність сторін за порушення договору		
45. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.	8.2 У разі несвоєчасного здійснення платежів Споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі 1 відсотка суми боргу за кожен день прострочення	Збільшення розміру пені за несвоєчасну сплату за надані послуги
Договори з споживачами «інші»		
Розділ «Права і обов'язки сторін»		
Споживач має право:		
б) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не менше 30 днів), за кожен день	Відсутній	Позбавлення права споживача на отримання неустойки за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт)

ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача);		
11) відключитися від систем (мереж) централізованого опалення (теплопостачання) відповідно до Порядку відключення споживачів від систем централізованого опалення та постачання гарячої води, що затверджений наказом Мінрегіону від 26 липня 2019 р. № 169; це право не звільняє споживача від зобов'язання відшкодовувати частину обсягу теплової енергії на задоволення загальнобудинкових потреб на опалення, який складається з обсягу теплової енергії на опалення місць загального користування і допоміжних приміщень будинку та обсягу теплової енергії на забезпечення функціонування внутрішньобудинкових систем опалення та гарячого водопостачання (за наявності циркуляції);	Відсутній	Відмова споживачу на відключення від систем централізованого опалення
12) після закінчення опалювального періоду отримувати в міжопалювальний період перерахунок за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії;	Відсутній	Скасоване право споживача на отримання перерахунку плати за спожиту теплову енергію
14) на зміну розміру нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною для виконавця ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії.	Відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів нарахувань при зменшенні вартості газу
Права і обов'язки сторін		
Виконавець зобов'язаний:		
14) змінити розмір нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу, що	Відсутній	Фактична відмова Підприємства у зменшенні розмірів

використовується для виробництва теплової енергії та надання послуги з постачання теплової енергії відповідній категорії споживачів, згідно з вимогами Правил надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 830.		нарахувань при зменшенні вартості газу
Відповідальність сторін за порушення договору		
45. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.	8.2 У разі несвоєчасного здійснення платежів Споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі 1 відсотка суми боргу за кожен день прострочення	Збільшення розміру пені за несвоєчасну сплату за надані послуги

- (104) Отже, КП «Міськтепловоденергія» протягом 2022-2023 років та з 01.01.2024 по 03.06.2024 року уклало з споживачами договори на надання послуг з постачання теплової енергії, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року №830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії», зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року №1022, яка набрала чинності 01.10.2021.
- (105) Зазначена невідповідність договорів Підприємства не кореспондуються із положеннями чинного законодавства України у сфері надання послуг тепlopостачання.
- (106) Таким чином, проведений Відділенням аналіз договорів, укладених КП «Міськтепловоденергія» з споживачами різних категорій, вказує на те, що умови та зміст вказаних договорів суперечать вимогам Закону №2189-VIII, Правил №830 та типових договорів.
- (107) Укладання Підприємством зі споживачами договорів, зміст яких не відповідає положенням Типового договору, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, зокрема, внаслідок самоусунення Підприємства від відповідальності за невиконання покладених на нього, як на виконавця послуг, зобов'язань щодо зміни розмірів нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу; розмірів сплати споживачу неустойки (штрафу) за ненадання або надання послуги неналежної якості або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок), проведення перерахунків за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії та збільшення розмірів пені, яку повинен сплатити споживач при несвоєчасному здійсненні платежів.
- (108) В умовах конкуренції покладення фінансових санкцій за неналежне виконання обов'язків лише на одну сторону було б неможливим, оскільки споживачі мали б змогу обрати інше підприємство - надавача відповідних послуг, який при укладанні договорів дотримувався б вимог законодавства України.
- (109) Типові договори є формою регулювання договірних відносин у сфері господарювання, вони застосовуються для спрощення процесу укладання конкретних господарських договорів та визначення бажаної, з точки зору держави, моделі договірного зобов'язання. Головною ознакою типових договорів є їх обов'язковість.
- (110) Такі дії, КП «Міськтепловоденергія» порушують законні інтереси споживачів, які є незахищеними за відсутності ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією на ринку. Така поведінка була б неможлива за умови існування значної

конкуренції на ринку надання послуг з постачання теплової енергії, де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні Підприємства.

- (111) Таким чином, КП «Міськтепловоденергія», всупереч вимогам Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Правилам надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. №830, уклало договори на послуги з постачання теплової енергії, які не відповідають вимогам Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, що може призвести до ущемлення прав споживачів щодо захисту їх прав в частині зміни розмірів нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу; розмірів сплати споживачу неустойки (штрафу) за ненадання або надання послуги неналежної якості або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок; збільшення розмірів пені, яку повинен сплатити споживач при несвоєчасному здійсненні платежів.

4.3 Антиконтурентні наслідки дій суб'єкта господарювання

- (112) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції.

- (113) Укладання КП «Міськтепловоденергія» зі споживачами договорів, зміст яких не відповідає положенням типових договорів, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, зокрема, внаслідок самоусунення Підприємства від виконання покладених на нього, як на виконавця послуг, зобов'язань (щодо сплати споживачу неустойки у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості).

4.4 Неможливість вчинення суб'єктом господарювання таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (114) Наявність у суб'єкта господарювання монополюного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

- (115) Унаслідок вчинення КП «Міськтепловоденергія» дій, які полягали в укладенні договорів зі споживачами про надання послуг з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають вимогам типового договору, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цього договору, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Міськтепловоденергія» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

4.5 Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монополюним становищем

- (116) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монополюне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та/або не зазнає значної конкуренції на ринку внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (117) Згідно із статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели

- або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (118) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається як встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (119) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- (120) Отже, дії КП «Міськтепловоденергія» щодо укладення Договорів, які не відповідають вимогам Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, є неправомірними та такими, що не відповідають чинному законодавству, що в свою чергу, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, адже уклавши такий договір, споживач обмежений в своїх правах і в захисті своїх інтересів при отриманні послуг з постачання теплової енергії, або не отримання їх взагалі.
- (121) Таким чином, відсутність чи включення в укладених комунальним підприємством «Міськтепловоденергія» договорах з постачання теплової енергії умов щодо: зміни розмірів нарахувань за послугу з постачання теплової енергії у зв'язку із щомісячною зміною ціни природного газу; після закінчення опалювального періоду отримувати в міжопалювальний період перерахунок за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії; отримання споживачем неустойки (штрафу) за ненадання або надання послуги неналежної якості або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок), позбавляє споживачів можливості отримання від Підприємства відповідних перерахунків плати за вказані послуги, отримувати послуги належної якості та може призвести до ущемлення інтересів споживачів зазначених послуг.
- (122) Дії комунального підприємства «Міськтепловоденергія», які полягають в укладенні із споживачами послуг договорів з постачання теплової енергії, які не відповідають вимогам Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Правилам надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. №830, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом другим статті 50, частиною першою та пунктом першим частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем, шляхом:
- вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;
 - встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (123) У той же час, у ході здійснення дослідження Відділенням не виявлено фактів, які б свідчили про завдання значних збитків споживачам внаслідок вказаних дій КП «Міськтепловоденергія».
- (124) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтями 7 та 14 Закону України

«Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Південно-Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Комунальному підприємству «Міськтепловоденергія» ([REDACTED]), ідентифікаційний код юридичної особи – [REDACTED]) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення зі споживачами договорів про надання послуги з постачання теплової енергії у відповідності до вимог чинної редакції типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року №830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами);
- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуги з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійсненні заходи повідомити Відділення у **десятиденний строк** з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії,
В. о. Голови Відділення

Віталій ЛУЦЮК